

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-04-11

Ärendenummer SMF-2025-00149

Handläggare

Lisa Nilsson

Telefon: 031-368 25 62

E-post: lisa.nilsson@stadsmiljo.goteborg.se

Genomförandebeslut för åtgärden ”Ny gestaltning Järntorget toalett- och teknikbyggnad”

Förslag till beslut

Stadsmiljönämnden antar genomförandebeslut för åtgärden ”Ny gestaltning Järntorget toalett- och teknikbyggnad” inför start av projektering och produktion.

Sammanfattning

Järntorget toalett- och teknikbyggnad är arkitekturtrad och togs i bruk 2001. Byggnaden var under många år eftersatt och det fanns således ett stort behov av att byta byggnadens fasad och tak. Under 2023 utförde stadsmiljöförvaltningen ett reinvesteringsprojekt av husets fasad och tak. Åtgärdens syfte var att upprätthålla byggnadens funktion, minimera skadegörelse och effektivisera underhållet på byggnaden.

I efterhand framkom det att ett alltför stort avsteg från Göteborgs arkitekturpolicy hade gjorts med den nya gestaltningen av byggnaden, vilket också uppmärksammandes medialt genom både skrivelser och uttalanden. Stadsmiljöförvaltningens direktör beslutade därför att byggnadens fasad skulle återställas till sin ursprungliga gestaltning, eventuellt med mindre justeringar.

En ny gestaltning, som utgår från den ursprungliga gestaltningen från när byggnaden uppfördes, har nu tagits fram tillsammans med byggnadens arkitekt under början av 2025. Den nya gestaltningen innebär att byggnaden återfår sin gröna nyans men med ett nytt materialval. Den nya gestaltningen bedöms som positiv utifrån social dimension men det finns osäkerheter då materialet är obeprövat och det saknas relevanta referensprojekt.

Åtgärden har en bedömd totalkostnad för samtliga skeden om cirka 2,5 miljoner kronor (löpande prisnivå). Med hänsyn till allmänt och medialt intresse lyfts ärendet till nämnden för avgörande.

Genomförandebeslut innebär att projektet är redo att påbörja projektering och produktion, och bygger eventuellt på en redan genomförd fördjupad utredning.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Åtgärden ”Ny gestaltning Järntorget toalett- och teknikbyggnad” återfinns i stadsmiljönämndens investeringsplan, version 2025, under investeringsområde Utemiljöer.

Bedömd total investeringskostnad för åtgärden beräknas till cirka 2,5 miljoner kronor (löpande prisnivå). Kostnad för projektering och produktion beräknas till cirka 2,4 miljoner kronor (löpande prisnivå). Kostnadsbedömningen baseras på uppgifter från gestaltningsskedet samt erfarenhetsvärden.

Med den nya föreslagna gestaltningen bedöms drift- och underhållskostnad bli cirka 50 000 kronor per år vilket motsvarar drift- och underhållskostnaden för nuvarande gestaltning. Det finns dock osäkerheter gällande framtida underhålls- och reinvesteringsbehov i byggnaden då det föreslagna materialvalet är relativt obeprövat och det saknas relevanta referensprojekt.

Bedömning ur ekologisk dimension

Material och arbetsmetoder för åtgärden ska väljas så att miljöpåverkan blir så liten som möjligt. Återbruk av befintligt material (plåten) ska möjliggöras.

I övrigt har förvaltningen inte funnit några ytterligare aspekter utifrån den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

Åtgärden ”Ny gestaltning Järntorget toalett- och teknikbyggnad” bedöms bidra positivt till den sociala dimensionen avseende attraktiva livsmiljöer och offentliga rum. Med en ny gestaltning, framtagen tillsammans med byggnadens arkitekt, bedöms byggnaden återfå många av de arkitektoniska kvaliteter den ursprungligen hade. Den nya föreslagna gestaltningen bedöms ligga i linje med Göteborgs Arkitekturpolicy.

Järntorget toalett- och teknikbyggnad ligger inom riksintresseområde för kulturmiljövård. Enligt översiktsplanens vägledning för riksintressen för kulturmiljövården ska ”samtliga projekt inom området därför ta sin utgångspunkt i aktuella kulturmiljöunderlag och ha en hög ambitionsnivå för gestaltningen”. Denna åtgärd bedöms ligga i linje med detta.

Järntorget toalett- och teknikhus är anmärkningsvärt klotterutsatt vilket leder till ett stort behov av sanering. Detta påverkar i sin tur behov av robusthet samt drift- och underhållskostnad.

Samverkan

Partssamverkan med fackliga organisationer har inte varit aktuell i detta ärende.

Ärendet

Enligt stadsmiljönämndens delegationsordning kan inriktnings- och genomförandebeslut för investeringsprojekt med en totalkostnad för samtliga skeden understigande 20 miljoner kronor fattas på delegation. Åtgärden ”Ny gestaltning Järntorget toalett- och teknikbyggnad” har en bedömd totalkostnad för samtliga skeden om cirka 2,5 miljoner kronor (löpande prisnivå). Med hänsyn till allmänt och medialt intresse lyfts ärendet ändå till nämnden för avgörande.

Beskrivning av ärendet

Historik

Järntorget toalett- och teknikbyggnad är ritad av arkitekt Olle Anderson och togs i bruk 2001. Byggnaden var under många år eftersatt och det fanns således ett stort behov av att byta byggnadens fasad och tak. Under 2023 utförde stadsmiljöförvaltningen ett reinvesteringsprojekt av husets fasad och tak. Åtgärdens syfte var att upprätthålla byggnadens funktion, minimera skadegörelse och effektivisera underhållet på byggnaden. Den höga drift- och underhållskostnaden till följd av bland annat klotter var den huvudsakliga anledningen till att stadsmiljöförvaltningen genomförde projektet som ledde till nuvarande gestaltning.

Projektdirektivet skrevs 2019 men arbetet med att ta fram en ny gestaltning och produktionen genomfördes först i slutet av 2023 och början av 2024. För att säkerställa att projektet följde alla förvaltningens processer genomfördes möten och samtal med Polisen, socialförvaltningen, nätverksgruppen för långgatorna, avdelning Utemiljöer och Stadsliv samt stadsbyggnadsförvaltningen. Den nya tänkta gestaltningen av byggnaden fick alla ta del av och den justerades efter de anmärkningarna som kom från dessa parter.

Som projekt följdes projektdirektivet men med facit i hand borde projektdirektivet skrivits om. I efterhand framkom det att ett alltför stort avsteg från Göteborgs arkitekturpolicy hade gjorts med den nya gestaltningen av byggnaden, vilket också uppmärksammandes medialt genom både skriverier och uttalanden. Stadsmiljöförvaltningens direktör beslutade därför att byggnadens fasad skulle återställas till sin ursprungliga gestaltning, eventuellt med mindre justeringar.

Genomfört arbete

En ny åtgärd startades upp i februari 2025 med syfte att återställa byggnadens fasad till hur den såg ut när den togs i bruk 2001, eventuellt med mindre justeringar utifrån robusthet, digital utveckling och dagens utveckling av material.

En ny gestaltning, som utgår från den ursprungliga gestaltningen från när byggnaden uppfördes, har tagits fram tillsammans med byggnadens arkitekt Olle Anderson under början av 2025. Den nya gestaltningen innebär att byggnaden återfår sin gröna nyans men med ett nytt materialval. Det föreslagna materialet, vilket är godkänt av arkitekt Olle Anderson, är emaljerat stål vilket alltså inte överensstämmer med det ursprungliga glaset.

Emaljerat stål är ett relativt ovanligt material på den här typen av byggnader och det saknas relevanta referensprojekt. Detta medför osäkerheter avseende robusthet för väder och sanering samt framtida underhålls- och reinvesteringsbehov.

Ytterligare prövning av gestaltningen kommer ske i stadsbyggnadsnämndens handläggning av bygglov.

Figur 1: Föreslagen ny gestaltning. Illustration av WHITE.

Förvaltningens bedömning

Stadsmiljöförvaltningen bedömer att aktuellt gestaltungs-förslag med grönt emaljerat stål och genomförandet av detta, i huvudsak möter åtgärdens syfte, det vill säga att återställa byggnadens fasad till hur den såg ut när den togs i bruk 2001 med vissa mindre justeringar utifrån bland annat robusthet.

Det finns osäkerheter kring robustheten då emaljerat stål är ett relativt obeprövat material i sammanhanget och det saknas relevanta referensprojekt. Detta medför osäkerheter avseende framtida behov av underhålls- och reinvesteringsåtgärder.

Åtgärden bedöms bidra positivt till den sociala dimensionen avseende attraktiva livsmiljöer och offentliga rum. Med en ny gestaltning, framtagna tillsammans med byggnadens arkitekt, bedöms byggnaden återfå många av de arkitektoniska kvaliteter den ursprungligen hade. Den nya föreslagna gestaltningen bedöms ligga i linje med Göteborgs Arkitekturpolicy. Ytterligare prövning av bland annat arkitektoniska kvaliteter kommer dock ske i stadsbyggnadsnämndens handläggning av bygglov.

Förvaltningen föreslår därför stadsmiljönämnden att anta genomförandebeslut för åtgärden "Ny gestaltning Järntorget's toalett- och teknikbyggnad" med en bedömd totalkostnad på cirka 2,5 miljoner kronor, inför start av projektering och produktion.

Josefine Johansson

Avdelningschef

Planering och investering

Anders Ramsby

Förvaltningsdirektör

Stadsmiljöförvaltningen